

HISTORIE, Milan Syruček: Na Kissingerovu žádost jsem u Ho Či Mina zprostředkoval obnovení tajných rozhovorů o ukončení války ve Vietnamu (Rozhovor)

- CZ24 News | 24. února 2023

Můj dnešní host prožil život, o kterém by se mohly psát romány, a je obestřen mnoha legendami a možná až tajemstvími. Přes pětatřicet let pracoval v redakci Mladé fronty, pak v řadě časopisů a televizí. Jako zahraniční zpravodaj procestoval svět, zúčastnil se historických konferencí a summitů. Osobně se blíže seznámil s osmnácti zahraničními a sedmi československými prezidenty, mezi nimi například s Françoisem Mitterrandem, s Michailem Gorbačovem, Ronaldem Reaganem a dalšími. Jako válečný zpravodaj prošel několika světovými bojišti. Jako zahraniční komentátor se účastnil i války ve Vietnamu, a dokonce měl napomoci k jejímu ukončení. V 90. letech působil například v Kyjevě. Nyní především píše knihy, a nedávno mu vyšla třiatřicátá, ve které zpracovává osud generála Vlasova. Milan Syruček, nositel českého a vietnamského státního vyznamenání a řady novinářských a literárních cen, novinář a publicista.

Martina: Pane Syručku, jsem moc ráda, že vás tady mám. Dobrý den.

Milan Syruček: Děkuji, ale to je až příliš chvály.

Martina: Jak říkám, váš život je nesmírně zajímavý. Jak se na něj zpětně díváte, když se podíváte zpátky, jak říkal Karel Gott: „Zpátky si dám tenhle film.“ Co vidíte?

Milan Syruček: Co vidím? Vidím tam to, co jsem prakticky vždycky byl, dravého, zvědavého novináře, který chce mít vždycky informace od pramene. Proto pro mne bylo tak důležité setkávání se státníky, putování po archivech, po místech, kde se odehrávaly všechny události, abych to viděl na vlastní oči. Protože pro mě v tomhle je zcela tabu nějaký internet, tam si ověřuji třeba životopisy, ale nikoliv události, nebo fakta.

Martina: Už jsem tady zmiňovala, že jste se seznámil více či méně s osmnácti zahraničními prezidenty. Bylo to ve vašich časech snazší, setkat se přímo s hlavou státu, mluvit s ním, strávit s ním nějaký čas, než dnes?

Milan Syruček: Nebylo to vždycky snadné. To musím přiznat. Ale já jsem vždycky, jak jsem říkal, byl novinářem do morku kostí, a v té chvíli jsem neuvažoval, jestli je to snadné, nebo ne. Připomenu si, že když byl v Praze ruský prezident, v prosinci 2011, a já jsem si sedl do první řady, tak byly povoleny dvě otázky, ruské televizi a české agentuře ČTK, a v ten moment jsem vstal a řekl: „Minutočku gospodar presiděnt...“ a přišel jsem k Medvěděvovi a dal jsem mu svou knížku, která se nazývala „Je třeba se bát Ruska?“, s otazníkem, a přeložil jsem mu to. Jeho to velice zaujalo a začali jsem se bavit, až nás musel Václav Klaus, náš prezident, musel přerušit, protože Medveděva všichni čekají na oběd, a já ho zdržuji. A pak se mě novináři ptali, jestli jsem měl vlastní malou tiskovou konferenci, jestli to bylo domluvené, a tak. No, nebylo to s ním domluvené. Jestli jsem se nebál ochranky? Já jsem na ochranku v tu chvíli nepomyslel, prostě jsem šel za svým cílem, tak jako vždycky, když jsem potřeboval něco zjistit, a chtěl jsem o tom napsat.

Martina: Obecně platí, a ví se, že každý zahraniční v 60., 70., 80. letech, když vycestoval, tak to nebylo zadarmo. Vždycky za ním přišli nějakí pánové, a vždycky pak dostal nějaký úkol. Vy se tím také netajíte. Řekněte mi, teď, když vám bylo v lednu jednadevadesát let, je stále něco z vašeho dlouhého života, o čem nemůžete mluvit? Na co se pořád vztahuje mlčenlivost, nebo třeba lidská opatrnost, či korektnost?

Milan Syruček: Možná, že někdy opatrnost a korektnost. Záleží na tom, z jakého úhlu pohledu se na tyto věci díváte. Zásadní otázky, i mou určitou spolupráci se Státní bezpečností, netajím. Trvala 14 let, a souviselo to s tím, že jsem se po těch 14 let scházel s jedním francouzským diplomatem, který o tom věděl a se kterým jsme se vždycky při obědě a procházce po nábřeží Vltavy dohodli, co napíšu do hlášení – protože on také psal, musel napsat své hlášení – co tam nenapíšu, protože jsme nehovořili jenom o počasí, nebo jsme nepočítali, kolik labutí pluje po řece.

Jako jeden z příkladů mohu uvést, že když se v roce 84 chystalo Kulturní evropské fórum, a následná Konference o bezpečnosti a spolupráci v Budapešti, tak mi řekl, že západní představitelé se rozhodovali, jak to tam bude s Československem. Protože to byla právě doba, kdy Jaroslav Seifert dostal Nobelovu cenu za literaturu, ale u nás o tom nevyšla ani řádka, protože on v 77. roce podepsal Chartu. A také nevycházely jeho knihy, v knihovnách byl dokonce vyřazen z půjčování čtenářům. A oni říkali, že kdyby se toto napravilo, takže s tím proti Československu na kulturním fóru nevystoupí. Toto jsem tlumočil, a výsledkem bylo, že Rudé právo na první stránce uveřejnilo zprávu, že Seifert dostal Nobelovu cenu, a vyšla jedna z jeho knížek nákladem 30 tisíc výtisků. Ale v těchto podmínkách nebylo, kde se bude prodávat, takže se ta kniha prodávala v jednom Českém spisovateli, kde byla kilometrová fronta lidí, kteří si ji chtěli koupit, nebo tam jenom demonstrovali svůj vztah k Seifertovi. Plné vydání jeho knih vyšlo až v roce 2001.

Ve Vietnamu jsem se mnohokrát sešel s Ho Či Minem. Nebydlel v prezidentském paláci, ale na zahradě paláce v zahradnickém domku.

Martina: Dívala jsem se na mnohé vaše akce, dobrodružství, či eskapády, a v jednom rozhovoru jsem se dočetla vaše slova: „V Saigonu mě zavezli na americké velitelství. Američané věděli, že mám kontakty na Ho Či Mina, a tak mě požádali, abych během své další cesty do Hanoje vysondoval, jestli jsou severní Vietnamci ochotni s Američany začít tajná jednání, která uvízla na mrtvém bodě.“ Zanedlouho jste se skutečně objevil v Hanoji, kde jste měl zřejmě jednu z posledních novinářských audiencí u severovietnamského vůdce, protože Ho Či Min pak v září 69 zemřel. A já si pořád říkám, jak jste se k němu dostal? Proč se na vás obrátili Američané? To si v té době Američané řekli: „Všecko ztroskotalo, ale v Praze mají jednoho novináře, jmenuje se Syruček, a ten to domluví.“ Zní to neuvěřitelně. Jak to vzniklo?

Milan Syruček: Já jsem měl víc takových neuvěřitelných akcí. Novinařina, kromě psaní článků, mluvení do rozhlasu, nebo před televizí, překračuje rámec novinářství. S Ho Či Minem jsem byl ve Vietnamu asi šestkrát, sedmkrát... nepočítal jsem to, a samozřejmě jsem se chtěl seznámit s vedoucími představiteli. Tak jsem zašel za Ho Či Minem, který jako prezident nebydlel v prezidentském paláci, ale na zahradě při prezidentském paláci byl zahradnický domek, a tam bydlel. Tak jsem tam za ním zašel...

Martina: Jak jste za ním mohl zajít? To jste řekl, že mu jdete pomoci zalévat na zahradě? Tam je přeci taky nějaká ochranka. Nebo to tehdy bylo jinak? On vás přijal jen tak, jako novináře z Československa?

Milan Syruček: Přijal mě jako novináře z Československa, protože si Československa velice vážil pro všechny služby, které Československo pro Vietnam dělalo. A pak byla v zákulisí idea, že bylo potřeba některé věci zprostředkovat, a to může učinit novinář, nikoli diplomat. A ve vietnamské

záležitosti to nemohl být Američan, Číňan, nebo Rus, ale musel to být človíček z nějaké malé evropské země, která nikomu nevadila. A protože jsem uměl velice dobře francouzsky, aspoň myslím, tak mi to bylo umožněné. A taky proto, že jsem byl taky drzý. Třeba, když byly 2. září na náměstí oslavy vzniku Vietnamské republiky, tak jsem se přichomýtl k premiérovi, který tam byl, začali jsme se bavit, měl jsem už tak vytvořené kontakty, že to nebyl problém. Třeba s ministrem zahraničí Nguyen Duy Trinhem jsme se dokonce spřátelili tak, že mi pro mou dceru daroval obrovského papouška v kleci. Pravda je, že mi tento papoušek dělal neplechu, klec byla bambusová a on ji přes noc prokousal, a lítal mi po pokoji. A když jsem se vracel zpátky, tak mi dcera dodnes vyčítá, že jsem ho bohužel nechal svému doprovodu, Vietnamcům, protože jsem si uvědomil, že přestupuji v Moskvě, a nemám žádný papír o tom, že je to dar od ministra a že ten pták je neškodný.

Martina: Žádná veterinární zpráva.

Milan Syruček: Nic. A byl jsem přesvědčený, že při přestupu v Moskvě by mi ho na sto procent zabavili, takže než bych ho nechal v Moskvě, tak jsem ho radši nechal v jeho původní zemi, ve Vietnamu.

Martina: Že by papoušek jako dar vietnamského lidu Milanu Syručkovi neprošel? Milane Syručku, když jste se sešel s Ho Či Minem v zahradním domku, o čem jste si povídali?

Milan Syruček: První bylo, že jsem se rozhlédl po místnosti a říkal jsem: „Jé, pane prezidente, vy máte stejný psací stroj, jako já. Remington.“ Protože jsem tehdy psal články na chatě na Kocábě, a měl jsem přenosný Remington, a přesně stejný měl prezident Ho Či Min. A od toho jsme naprosto lidsky a přirozeně rozvíjeli debatu. Jak říkám, hovořili jsme francouzsky, Ho Či Min ovšem velmi dobře znal i ruštinu, a to nehovořím o čínštině, samozřejmě vlastní jazyk, a tak dál, byl to velice vzdělaný člověk, i když pracoval v podřadných pracech ve dvaceti zemích, když se toulal po světě. A takoví lidé jsou současně hrozně skromní. A se skromnými lidmi navážete okamžitě kontakt. Kdo je nafoukaný, tak se většinou pozdravíte, a zase se rozloučíte: „Tak nashledanou.“

Na žádost Henriho Kissingera jsem u Ho Či Mina zprostředkoval obnovení jednání USA s Vietnamem

Martina: Milane Syručku, vy jste potom Američanům, podle všeho přes prostředníka, tlumočil zprávu o vůli Vietnamců pokračovat v jednáních. Takže vás o tom Ho Či Min asi ujistil?

Milan Syruček: K tomu bych chtěl ještě říct, jak k tomu došlo. Já jsem byl v 69. roce hostem Norodoma Sihanuka...

Martina: To je pro mě další velká neznámá.

Milan Syruček: To úzce souvisí. Abych to vysvětlil. Sihanuk byl v Praze v roce 67, kde v kině Světozor byla světová premiéra jeho filmu La Forêt Enchantée, neboli Začarovaný les. K tomuto filmu napsal scénář, režíroval ho, jeho rodina tam hrála všechny role, zkomponoval muziku, a dokonce tam hrál na trubku, protože to byla jeho velká vášeň. A já jsem zašel do jeho lóže a požádal ho o rozhovor. Nevím, proč to neučinili ostatní novináři, ale to je jejich věc. A ten rozhovor u nás vyšel. A kambodžské velvyslanectví to asi přeložilo a poslalo Sihanukovi. A od Sihanuka jsem pak dostal telegram, že mě zve. Tady bylo trochu pozdvižení, dostalo to ministerstvo kultury, řešila se moje cesta, a konečně jsem mohl odjet do Kambodže. Tam už mě čekalo na letišti auto, odvezli mě k Sihanukovi, bavili jsme se, týden mě vozil po Kambodži. A v pátek na konec cesty mi říkal: „Oficiálně máte naprogramovaný pobyt v Angkor Vatu na tři dny, ale Američané mě požádali, abych vám tlumočil, že by si velice přáli, abyste zajel do Saigonu, budou vás čekat na vojenském letišti s letadlem Cessna při Phnom Penhu.“

Odvezlo mě tam auto, přiletěl jsem do Saigonu, a tam mě z letiště odvezli do amerického sídla. Nebylo to přímo velvyslanectví, ale nějaká kancelář v centru Saigonu, kde mi řekli, že by potřebovali, protože od svých agentů ve Vietnamu vědí, že mám kontakty s nejvyššími představiteli Vietnamu, abych tam vysondoval, že kdyby se na ně Henry Kissinger, který v té době ještě nebyl ministrem zahraničí, ale prezidentským poradcem, obrátil s nabídkou tajných rozhovorů, jestli by řekli „ano“. Protože kdyby neměl jistotu, že řeknou ano, tak tuto otázku nepoloží, aby se osobně nezkompromitoval. To byl smysl celé této operace.

Já jsem se na to Ho Či Mina zeptal, oni s tím velice souhlasili, a já se vrátil do Phnom Penhu, kde mě kontaktoval americký velvyslanec, a já mu řekl, že odpověď na Kissingera je kladná. Nevěděl jsem, nakolik je vůbec do všeho zasvěcen, a tak jsem jenom řekl, že odpověď je kladná.

Martina: A Kissinger se potom v roce 69 setkal...

Milan Syruček: Setkali se 5. srpna v Paříži v bytě bývalého francouzského generálního konzula, se kterým jsem se také spřátelil, samozřejmě. Tam byla první schůzka. A musím říct, že novináři se o těchto kontaktech dozvěděli, až když byla třináctá schůzka, protože se konaly pokaždé v jiné vile, a vždy, samozřejmě, velice utajeně. Byl to Kissinger, který zavedl do diplomacie novou formu – tajnou diplomacii. Ne že by se nikdy nepraktikovala, ale ne v takovém rozsahu, a nikoli v tak zásadních otázkách.

Martina: A vy jste věděl o všech třinácti schůzkách?

Milan Syruček: Věděl.

Martina: To vám vždycky brnkli, jestli tomu správně rozumím. Milane Syručku, tak vy jste vlastně svým způsobem napomohl ukončit válku ve Vietnamu.

Milan Syruček: To si netroufám takto hodnotit. Ale fakt je, že to asi přispělo, protože tato sondáž byla rozhodující.

S Ronaldem Reaganem jsem se seznámil náhodou přes jeho syna. Je potřeba chytnout příležitost za pačesy, když jde kolem.

Martina: Ale někteří novináři a historikové se na to dívají skepticky, a říkají, že si možná něco přikrašlujete, něco možná vykládáte pro sebe lépe. A já se chci zeptat, jestli jste někdy použil novinářskou licenci a slogan: V rámci dobré zábavy nekažme příběh pravdou. Jestli jste si třeba něco občas, a neříkám konkrétně tuhle věc, ale obecně, neupravil?

Milan Syruček: Nepopírám, že to třeba bylo možné, ale rozhodně bych to nedělal vědomě. Upřímně řečeno, já jsem to ani nepotřeboval. Třeba jsem říkal, že jsem se seznámil i s americkým prezidentem Ronaldem Reaganem, a také mi to lidé nevěří. Ale bylo to prosté. Když byla první setkání Gorbačov a Reagan, tak jsme tam stáli před vilou... Květina, a čekali jsme, jak to začne. Už tam stál Reagan, připravený uvítat Gorbačova, jakmile dojde se svou suitou, a vedle mě stál vysoký chlapík, který na Reagana křikl: „Táto, drž se!“ Tak se na něj podívám, a především na jeho visačku, a on to byl Ron Reagan, jeho syn, který byl akreditován za Playboy. Vysvětlení: Americký časopis Playboy je pro většinu pánů znám svými lechtivými obrázky, ale on má také první vážnou část, kde jsou vážné rozhovory. A kvůli tomu tam asi byl Ron, Reaganův syn.

A jak stál vedle mě, tak jsem s ním hned začal rozhovor. Bavili jsme se, jako novináři si většinou tykáme, a já mu říkal: „A nemohl bych se seznámit také s tatínkem?“ A on mě seznámil s tatínkem. Takže nemůžu říct, že jsem Reagana poznal jen z novinářské bariéry, ale prostřednictvím jeho syna

jsem si s ním mohl přímo popovídat aspoň pár slov. Nahrála mi k tomu náhoda, ale důležité je, když vám něco nahrává, tak aby to člověk včas pochopil, a uchopil to.

Martina: Ano, chytout příležitost za pačesy.

Milan Syruček: Ano, přesně tak.

Martina: A když se člověk někde ocitne, tak z toho vytěžit co nejvíc. Ale vy jste vlastně tuto svoji schopnost a vlastnost ve spoustě případů popřel. Řekl jste, že Henry Kissinger začal masově praktikovat to, co jste nazval tajnou diplomacií, ale vy jste svým způsobem začal praktikovat tajnou žurnalistiku, protože o týdenním výletu za princem Norodonem Sihanukem, ani o setkání s Ho Či Minem, ani o vaší zprostředkovatelské roli jste nenapsal žádný článek.

Milan Syruček: Když se mnou dělal rozhovor pan Ševela, tak všechna tato moje setkání zpochybnil, protože jsem o tom nenapsal. Hledal mé články, a nikde není uvedeno: Já jsem se setkal se Sihanukem. Já jsem mluvil s Kissingerem, se kterým jsem se setkal asi pětkrát, poprvé vůbec v roce 64, například v Praze. Ale já jsem říkal: Copak novinář má psát o tom, co on sám dělá? Má napsat výsledky toho, co dělá. Ale ne popisovat: Já, já, já. Jsou tací, kteří to staví na první místo, ale mě to ani nenapadlo, abych napsal, jak jsem se třeba dostal k Sihanukovi, protože jsem to považoval za nepodstatné. Považoval jsem to za to, že to v podstatě byla moje novinářská povinnost. A mluvíte o povinnostech? Nemluvíte.

Martina: Od té doby urazila žurnalistika velkou cestu, a někdy je tato „ich“ forma v článku tím nejdůležitějším.

Milan Syruček: Bohužel.

Než jsem v roce 70 odjížděl z Paříže, tak mi francouzský velvyslanec představil diplomata, se kterým budu v Praze udržovat kontakt. Byl jsem dvojitým agentem.

Martina: Dočetla jsem se, že v roce 68 vás oslovila vojenská rozvědka, a vy jste s ní pak začal spolupracovat. A když jsem četla o tom, že jste nepsal o Sihanukovi, o Ho Či Minovi, a o těchto velmi dějinytvorných setkáních, tak jsem si říkala, jestli naopak nebyla práce novináře částečně krytím pro vaší zpravodajskou činnost.

Milan Syruček: V roce 69, když jsem měl nastoupit do Francie, vlastně už předtím, mě skutečně kontaktovala vojenská rozvědka. Ale když jsem pak přijel do Paříže, a dokonce jsem jim dal poznávací znamení, čínské nože, jako suvenýr z Číny, ale když jsem přišel za těmi vojáky, na to našeho velvyslanectví, do 4. poschodí, tak jsme se dohodli, že dál spolupracovat nebudeme, protože oni měli čistě vojenské zájmy, a já měl čistě politické zájmy ohledně Francie. Navíc jsem základní vojenskou službu skončil s modrou knížkou, takže jsem asi neměl dostatečné vojenské předpoklady, vojenské znalosti, a tak podobně. Ale musím říct, že na druhé straně mě kontaktovala civilní rozvědka, a to proto... – ale to je to trošku delší historie. Já jsem ve Francii žil a pracoval zhruba tři roky, a jako prvního z Francouzů jsem k sobě do bytu, v ulici proti Eiffelovce, pozval francouzského policejního prezidenta, a musím říct, že jsme se velice sblížili, nesmírně mu chutnal vlašský salát s naším řízkem.

Martina: Typický Francouz...

Milan Syruček: Což Francouzi vůbec neznají. Takže už pak později vozil moje tři děti jako koník na zádech. Když jsem v 70. roce opouštěl Francii, tak tehdejší dočasný šéfredaktor mi v září zavolal, že

se toto místo ruší, a dohodli jsme se, že ještě dva měsíce nebudu k nalezení, a můžu jezdit po Francii, protože ještě nebyly mobily, jenom jeden pevný telefon v bytě, a v listopadu jsem se musel stejně z Francie vrátit. A než jsem se vrátil, tak jsem se ještě setkal s tímto policejním prezidentem a ptal se ho, aby mi poradil, co mám dělat? A on mi říká: Jestli emigrujete, tak budete slavný. Všichni s vámi budou dělat rozhovory, jste známý novinář, a pak po vás ani pes neštěkne. Ale když se vrátíte, a zachováte si své oficiální místo, můžete být pro nás, pro Francii, velice užitečný. A to byl jeden z důvodů, proč jsem se chtěl vrátit.

Ale důvodů bylo víc, protože jsem měl tři děti, a kdybych emigroval, tak jsem tehdy netušil, jak dlouho to bude trvat, a třeba bychom se už nikdy nemohli vrátit, a své děti bych připravil o jejich vlast, kde se narodily, a to jsem si nechtěl vzít na svědomí. A také řada dalších ohledů, takže jsem se rozhodl vrátit. Francouzský velvyslanec mě s manželkou pozval na soukromý oběd, a když oběd končil, tak manželky šly zvlášť do nějakého salónku, a my chlapi jsme šli do kuřáckého salónu, a tam mi představil diplomata, se kterým budu udržovat kontakt.

Martina: Jestli tomu správně rozumím, tak v tuto chvíli se stáváte dvojnásobným agentem.

Milan Syruček: Ano.

Martina: Dá se to říct takto drze?

Milan Syruček: Není to drzé. A s tímto agentem jsem se setkával 14 let. Kdyby to pro Francouze nebylo zajímavé, tak nevím, proč by se s nějakým českým novinářem 14 let scházel. Ale na druhé straně jsme oba věděli, že jakmile jeden Francouz vykročí z budovy velvyslanectví, tak ho sledují dva agenti, a když vyjede jedno auto, dvě auta jedou za ním. To byla běžná praxe. A když jsme s tímto Francouzem chodili na oběd do restaurace ke Pštrosům, kde byla šéfkou matka mé kolegyně z redakce, Štěpánková, tak zajišťovala, že tam, kde jsme si sedli ke stolu, nebyla váza s květinami, ani mísa s ovocem. Jenom pro zajímavost, proč to říkám: Když Kissinger chodil na sovětské velvyslanectví za Gromykem, tak se vždycky ptal, jestli má hovořit k jablku, nebo spíš k pomeranči.

Martina: Aby to bylo lépe slyšet.

Milan Syruček: Kde byl mikrofon. Takže takhle byl stůl čistý. Ale přesto jsme se pak vždycky šli projít po nábřeží Vltavy, a je logické, že jsme nepočítali labutě. Do dneška ještě nemohu říct všechno.

Martina: Nemůžete?

Milan Syruček: Nemůžu. Nemám k tomu souhlas.

Martina: A řekněte, co by se vám stalo?

Milan Syruček: To nevím. Je to prostě gentleman agreement. Buď prostě něco dodržujeme, nebo nedodržujeme.

AUTOR: Milan Syruček

ZDROJ: Radio Universum